Want het keeren van deformatie is nog slechts reformatie in negatieven zin.

Er moet nu positieve arbeid geleverd.

Daarbij mag het tempo wel wat worden versneld.

Zooals het nu gaat, gaat het te langzaam.

Daaraan rusteloos te herinneren achten we om 's Heeren wil en met het oog op toekomstige gevaren voor onze kerken onze taak.

Voorshands moet op spoedige afwerking van de volgende programpunten althans worden aangedrongen:

1. VERBETERDE BIJBELVERTALING.
2. UITBOUW VAN DE BELIJDENIS.
3. PLEIT VOEREN VOOR GEZONDE MYSTIEK.
4. HERZIENING VAN DE LITURGIE.
5. HERZIENING VAN DE „EENIGE GEZANGEN" ACHTER ONZEN PSALMBUNDEL EN EENIGE UITBREIDING DAARVAN.
6. DOORVOERING VAN HET Z.G.N. PAROCHIESTELSEL IN ONZE GROOTE STEDEN, EN WAAR DIT NIET MOGELIJK IS, KERKSPLITSING.
7. BEPALING VAN ONS KULTUUR-STANDPUNT.

Wij mogen ons na de inspanning, welke Assen van ons vergde, niet ruim den tijd gunnen om weer op verhaal te komen.

De reformatorische strijd moet onafgebroken worden doorgezet.

Zuivere toestanden.

Na de provisioneele sluiting van de Asser Synode is er een merkwaardige stilte ingetreden.

Niet in Amsterdam-Zuid natuurlijk.

Daar brengen de konsekwenties van de Synodale uitspraak tal van verwikkelingen mee.

Maar in de overige deelen van het land.

Behoudens enkele predikanten, met wie wegens hun houding nader zal moeten worden gehandeld, schijnen al onze kerken en dienaren des Woords zich aan de besluiten van Assen te konformeeren.

Heerlijk is het, wanneer deze schijn het wezen metterdaad dekt.

En grootendeels zal dit wel het geval zijn.

Wij gelooven, dat velen, die zich eerst in de zaak-Geelkerken nog al duchtig tegen het samenkomen van de Synode en de Synode zelf roerden, tot beter inzicht zijn gekomen.

Daarover verblijden wij ons hartelijk.

Maar er zijn ook andere gevallen.

De „N. R. Ct." laat Dr Geelkerken in een interview vertellen van een predikant, die geheel aan zijn zijde staat, maar er niet voor durft uitkomen, omdat hij, vader van een groot gezin, dan broodeloos zou staan.

Ook bereiken ons berichten omtrent zulken, die in een lijdzame houding zullen volharden, zoolang zij niet lastig worden gevallen.

Indien dit waar is, zit er in de stilte ook iets verontrustends.

Eerlijkheid brengt mee, dat men thans kleur bekent.

Want zich niet in waarheid te onderwerpen aan de besluiten van Assen en toch te doen alsof, voert in een positie, welke door het woord „onwaarachtig" niet te sterk is gekwalificeerd.

Voor onze kerken brengt dit het niet te onderschatten gevaar mee, dat zulk een lijdelijke houding met zich brengt het zwijgen over de punten, waaromtrent de Synode uitspraak deed.

Maar daarover mag juist niet gezwegen worden.

Zij maken deel uit van een fundamenteel stuk onzer belijdenis.

Dat te negeeren zou onze kerken langzaam maar zeker ondermijnen.

De Synode vroeg dan ook in haar verklaring van Dr G., dat hij die punten ten grondslag zou leggen aan wat hij in deze leert.

Ze mogen in de prediking, op de catechisatie en anderszins niet onbesproken blijven.

Nu het echter niet onmogelijk is, dat sommigen zich geveinsdelijk onderwerpen, rust op de classes een taak met dubbele verantwoordelijkheid.

Krachtens het besluit der Synode hebben zij niet alleen te voorkomen, dat een kandidaat, die afwijkende gevoelens aankleeft, onze kerken binnenglipt, maar zij hebben ook toezicht te houden op de Dienaren des Woords en andere ambtsdragers binnen haar ressort.

Van het eerste kunnen zij zich gemakkelijk kwijten.

Zij kunnen den kandidaat eenvoudig bepaalde vragen stellen of ook hem een verklaring ter onderteekening voorleggen.

Maar bij de predikanten en ambtsdragers in haar ressort is dit vooralsnog niet raadzaam.

Het zou noodzakelijk kunnen worden.

Indien er zekerheid werd verkregen, dat predikanten, die de gevoelens van Dr G. of daaraan verwante zijn toegedaan, zich schuilhouden, zou misschien een algemeen ter onderteekening voorleggen van zeker formulier het eenige middel zijn om zuivere toestanden te scheppen.

Maar zoover is het nog niet.

Van dit deel hunner taak hebben de classes zich dan ook in alle kieschheid te kwijten.

Al wat naar inkwisitie zweemt moet afgewezen.

Zij hebben er zich op voorbereid te houden, dat er wel ongemotiveerde klachten tegen dienaren des Woords zullen rijzen.

Daar mogen zij niet op afvliegen.

Maar anderzijds mogen zij zich ook niet doof houden voor gemotiveerde en geargumenteerde klachten.

Er dreigen hier zoowel zonden van bedrijf als van nalatigheid.

Veel takt, fijn aanvoelingsvermogen worde haar dan ook van God toegebeden.

Als deelen van de strijdende kerk blijven zij boven alles het vaandel van Koning Jezus trouw.

Maar ook doen wij een beroep op haar barmhartigheid.

Zij hebben zich ook in de positie van den dwalenden broeder goed in te leven.

Staat werkelijk broodsgebrek vóór de deur, indien hij openlijk voor zijn gevoelen uitkomt, dan trede men niet te hard tegen hem op.

Men kan vanzelf dit standpunt innemen: voor zijn overtuiging moet men ten slotte alles offeren.

Een sterk karakter zal dit ook doen.

Maar zwakkere broeders bezwijken.

Daarom zou het overweging verdienen afgezette predikanten een niet te krap wachtgeld uit te keeren voor een niet te korten termijn.

Daar zit ook wel eenige billijkheid in.

Natuurlijk mag een zwakke kerk, classis, particuliere Synode daardoor niet al te zeer bezwaard worden, maar hebben al onze kerken hier steun te verleenen.

Vooral omdat het toch in hoofdzaak een daad van barmhartigheid is.

Men schudde niet bij voorbaat over de mogelijke groote kosten het hoofd.

De zuiverheid onzer kerken is met geen geld te betalen.

Of op eenig ander punt.

De Synode heeft niet alleen een woord van opwekking tot de kerken gericht, maar ze heeft nog speciaal aan de classes een missive doen toekomen.

Daarin is de dringende aansporing vervat, „dat de Classis, zoo in het algemeen als ook inzonderheid bij de examina naarstig zal toezien, dat geenerlei leering in de kerken binnendringt, die met de letter of den geest van de genoemde beslissing der Synode in strijd is, en dus, hetzij op het genoemde, hetzij op eenig ander punt, door een willekeurige Schriftuitlegging aan het gezag van 's Heeren Woord te kort zou doen".

Op de toevoeging: OF OP EENIG ANDER PUNT, dient wel gelet.

Immers is het geheel willekeurig, dat Dr G. de vier bekende punten dubieus stelt.

Tevergeefs heeft de dogmatische Commissie, gelijk men in haar rapport lezen kan, getracht er achter te komen of hij misschien ook niet andere punten uit Gen. 2 en 3, welke voor ons vaststaan, in het dubieuse zet.

Enkele uitdrukkingen in één van zijn brochures geven wel aanleiding tot deze vraag.

Trouwens, de tegenstelling, welke Dr G. maakt tusschen zijn Schriftbeschouwing en die der Synode, doet het vermoeden rijzen, dat andere punten op den duur niet buiten geding kunnen blijven.

Het standpunt der Synode kenmerkt hij als dat der mechanische binding.

Eigen standpunt karakteriseert hij als dat der organische vrijheid.

Over het onjuiste van die tegenstelling handelen wij nu niet.

Alleen spreken wij hier uit, dat het wel kasueel zou moeten heeten, dat de Synode alleen in zake Gen. 2 en 3 de „mechanische binding" zou voorstaan en Dr G. alleen voor deze beide hoofdstukken zijn „organische vrijheid" zou reserveeren.

Waar hier het verschil zoo generaal wordt aangeduid, kan het schier niet anders, of het moet ook tot de Schrift op tal van andere punten doorwerken.

En al zou Dr G. zelf daartoe niet vervallen, zoo kan men het toch van zijn medestanders verwachten.

Dat bleek reeds ter Synode.

Daar werd een brief ontvangen, welke een pleidooi voor Dr Geelkerken's gevoelen hield en het toepaste op een heel ander deel der Schrift.

En wie als redakteur nog al eens brieven krijgt, zou nog andere voorbeelden kunnen aanvoeren.

Daarom drong de Synode er terecht op aan, dat de Classes ook zouden toezien of dergelijke afwijking zich wellicht op een ander punt zou openbaren.

Er is geen enkele applausibile reden op te geven, waarom dit dubieus Stellen zich tot Gen. 2 en 3 zou moeten beperken.

Het kan tegen heel de Schrift losbreken.

Caveant classes!

Dat onze classes waakzaam zijn!

Gen. 2 en 3 onzin!

Nu reeds blijkt, dat er sommigen verder gaan dan Dr Geelkerken zelf.

Ten bewijze daarvoor zou kunnen aangevoerd worden het artikel dat Prof. Buytendijk onlangs naar „De Telegraaf" zond en waaruit — wij moeten zeer tot ons leedwezen konstateeren — een anti-Gereformeerde geest sprak. Nog kunnen wij ons moeilijk voorstellen, dat hij het zóó kras gemeend heeft. Wij hopen tenminste, dat hij eerlang bekent het in een oogenblik van psychische onevenwichtigheid te hebben geschreven. Overigens echter is het in ons blad reeds gekritiseerd door een onzer mederedakteurs en voelen wij geen behoefte er op terug te komen.

Een tweede bewijs levert Dr C. J. van der Horst, die een poos geleden een stuk schreef, waarvan het opnemen in de „Overtoomsche Kerkbode" onder „Kerkelijk Leven" door de Synode werd gelaakt.

Dr v. d. Horst antwoordt daarop weder in de „Overtoomsche Kerkbode", maar nu onder „ingezonden stukken", welke buiten verantwoordelijkheid van de redaktie staan, ofschoon eenige verantwoordelijkheid toch niet zal kunnen worden ontkend.

Een eigenlijke verdediging mag het niet genoemd worden.

Argumentatie ontbreekt.

Eer kan het een ontboezeming heeten.

En dan van een overkropt gemoed.

Een uiting als deze: „De Heeren theologen geven nu niet bepaald blijk van veel wetenschappelijken zin in dit gedeelte van hun rapport", laten wij nu maar voor wat zij is.

Hetzelfde doen wij met een zinsnede als deze: „Maar ergerlijk is het, wanneer zij, die de wetenschappelijke voorgangers van het gereformeerde volk behoorden te zijn, in deze hoogst ernstige zaak op zoo onwetenschappelijke wijze te werk gaan".

Het beginsel der tweeërlei wetenschap is klaarblijkelijk bij den schrijver nog niet tot vleesch en bloed geworden.

Evenwel zien wij ons genoodzaakt ernstige aandacht te vragen: „Laten die Heeren van Assen meenen, wat ze willen, ze moeten zich niet inbeelden, dat hun foutieve opvatting kan gelden als een criterium voor rechtzinnigheid. Zij trachten hun dwaasheid aan anderen op te dringen, ja zelfs, nu uitgesproken is, dat de exegese van Genesis 2 en 3 onherroepelijk vaststaat, verbinden zij die dwaasheid voor goed met de Heilige Schrift. Nu staat er onzin in Genesis 3".

Beziet men de zaak van den wetenschappelijken kant, dan doet het reeds wonderlijk aan, dat een zooloog, straks gevolgd door een ingenieur, een schoolhoofd, een architekt zooveel beter over kwesties, welke op theologisch terrein liggen, denken te kunnen oordeelen dan vakspecialiteiten.

Het omgekeerde moest eens ondernomen worden!

De beschuldiging van „aanmatiging" zou niet van de lucht zijn.

Raakt echter de kern van de kwestie-Geelkerken niet de theologie als wetenschap, maar het geloof, gelijk de Synode terecht verklaarde, wat doel heeft dan de wetenschap er bij te halen?

Hier is een tekort aan inzicht, waarvan we niet gaarne een verwijt maken en dat wij met genoegen, zooveel doenlijk, later zullen trachten hun bij te brengen, mits men niet van tevoren met kwalifikaties als „dwaasheid" en „onzin" gaat schermen.

Want wat in het ingezonden stuk van Dr C. J. v. d. Horst wel het pijnlijkst aandoet is de uitroep: „NU STAAT ER ONZIN IN GENESIS 3".

Dr Geelkerken wilde enkele punten uit dat hoofdstuk nog dubieus laten.

Bij verklaarde zelfs, dat hij tegen de zoogenaamde „traditioneele" opvatting onder zekere voorwaarde geen geloofsbezwaar zou hebben.

Maar Dr v. d. Horst verwerpt de eigenlijke opvatting van de bedoelde punten in Gen. 3.

Zooals de Synode ze verstaat en door de groote Gereformeerde theologen steeds verstaan zijn, worden ze voor „onzin" uitgemaakt.

De twijfel, welke in het „dubieuse" ligt, is, op dit punt althans — wij willen geenszins generaliseeren — omgeslagen in ongeloof.

Hier is een achteruitgang van kwaad tot erger.

Dat én door het stuk van Prof. Buytendijk én door het stuk van Dr C. J. van der Horst toch veler oogen opengaan!

Citatenschild.

Deze idee is niet van ons, maar van Braakensiek.

De nestor van de karikaturisten van „De Groene" schijnt zich zeer voor het geval-Geelkerken te interesseeren.

Na zijn eierendans komt hij met zijn citatenschild.

Gelijk men weet is een groot, zoo niet het grootste deel van Dr Geelkerken's Memorie ingenomen door citaten uit Kuyper en Bavinck.

En nu beeldt Braakensiek den predikant uit, met zorgelijke, om niet te zeggen, vreesachtige trekken om den mond, zich tegen zijn „bekampers" dekkend met een schild, waarop men de bustes van Kuyper en Bavinck ziet.

Juister nog ware het geweest, indien hij de portretten van Kuyper en Bavinck uit het schild had gesneden en alleen door de openingen de omtrekken van hun hoofden had laten zien.

Want zóó staat het feitelijk.

Dr Geelkerken haalt plaatsen uit de werken van deze groote theologen aan, waarmee al te theologisch-geschoolde Synodeleden gaarne hun instemming zouden willen betuigen.

Doch het eigenaardige is, dat Kuyper en Bavinck,